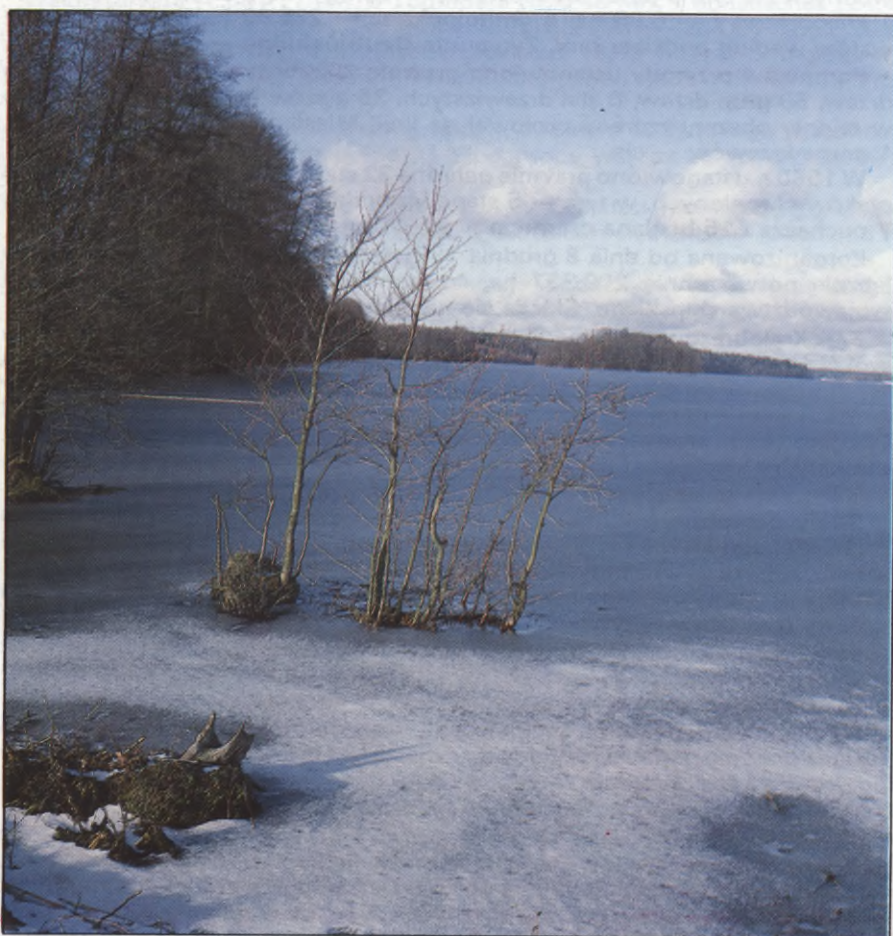

WOJEWÓDZTWO SŁUPSKIE — KRAINA OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU

Zajmujące wschodnią część Pomorza Środkowego województwo słupskie, północną swą granicą na długości 85 km sięga do Morza Bałtyckiego z przeważającym wybrzeżem wydmowym, a częściowo i klifowym, z charakterystycznymi, kryptodepresyjnymi i dużymi jeziorami nadmorskimi: Sarbsko, Łebsko, Gardno, Modła, Wicko.

Na południe od pasa piaszczystych wałów wydmowych i szeregu jezior nadbrzeżnych ciągną się równoleżnikowo niziny torfowe, a dalej pasma moreny dennej i wyrazistej w swej formie moreny czołowej. W krainie pojezierzy występują liczne jeziora rynnowe oraz skąpożywno jeziora lobeliowe. Obszar województwa spowijają wstęgi rzek płynące w swych dolinach — Łeba, Łupawa, Słupia, Wieprza, Brda, Gwda wraz ze swymi dopływami.

Mozaika krajobrazowa wzniesień do około 230 m n.p.m., dolin, wąwozów i miejscami równin przeplatana jest szatą leśną — borów iglastych z dominującą

sosną oraz drzewostanów liściastych z przewagą buka i dębu. Lesistość jest tu znaczna i sięga 41% ogólnej powierzchni województwa, którego południową część opanowały drzewostany iglaste, a w północnej i środkowej rozmieścili się znaczne partie lasów z bukiem („buczyna pomorska”) i dębem.

Województwo słupskie utworzone z dniem 1 czerwca 1975 r. obejmuje obszar 7.453 km² (2,38% powierzchni kraju) i jest zamieszkiwane przez blisko 400.000 obywateli (około 1% ludności Polski), osiągając gęstość zaludnienia około 50 osób na 1 km² (przeciętnie w Polsce ponad 110 os./km²). Blisko połowa ludności skupia się w miastach, których mamy 11. Tak niski stopień zaludnienia i zurbanizowania, brak wielkiego przemysłu (poza Słupskiem

i Lęborkiem) oraz znaczna lesistość terenu wpływa na charakter krajobrazu, który zbliża się tu do cech naturalnych, a miejscami nawet i pierwotnych.

W geograficznym układzie prof. Jerzego Kondrackiego (z 1978 r.) województwo słupskie leży w 11-stu mezoregionach, usytuowanych równolegle do wybrzeża morskiego, zajmując fragmenty dwóch podprowincji: Pobrzeża Południowobałtyckie i Pojezierza Południowobałtyckie.

Cechy środowiska przyrodniczego Pomorza Środkowego, a w tym i województwa słupskiego, najlepiej odzwierciedlają ustanowione i prawem chronione obiekty przyrodnicze, które występują tu we wszystkich możliwych formach od parku narodowego, poprzez rezerваты i pomniki przyrody aż do wielkoprzestrzennych obszarów krajobrazu chronionego.

Słowiński Park Narodowy utworzony z dniem 1. I. 1967 r. na powierzchni 18.247 ha na nadbałtyckim wybrzeżu wydmyowym, wokół jezior Łebsko i Gardno, zawiera całą gamę biocenoz od ruchomych wydmy, poprzez bory nadmorskie do środowisk bagiennych i słodkowodnych.

38 uznanych prawnie rezerwatów przyrodniczych zajmuje łącznie powierzchnię 2.802,34 ha (około 0,4% powierzchni województwa), z czego 15 leśnych — 1.697,11 ha, 6 torfowiskowych — 570,45 ha, 1 florystyczny — 24,49 ha, 10 wodnych (w tym 9 jezior lobeliowych) — 264,04 ha, 1 stepowy — 3,70 ha, 1 krajobrazowy — 6,95 ha, 4 ornitologiczne — 235,60 ha (kategorie rezerwatów według podziału prof. Zygmunta Czubińskiego — 1965 r.).

Pomników przyrody ustanowiono prawnie 302, w tym 210 pojedynczych drzew, 50 grup drzew, 6 alei drzewiastych, 35 głazów narzutowych (głównie w rejonie obszaru moreny czołowej na linii: Miastko — Bytów — Lębork), 1 grupa krzewów — cis.

W 1990 r. ustanowiono prawnie ochronę 32 stanowisk lęgowych niektórych ptaków chronionych, w tym — 5 stanowisk orla bielika, 5 orlika krzykliwego, 7 puchacza i 15 bociana czarnego.

Zorganizowana od dnia 8 grudnia 1981 r. sieć ochrony krajobrazu zajmuje łącznie powierzchnię 200.337 ha, co stanowi 26,9% ogólnej powierzchni województwa słupskiego. Składa się na nią:

Park Krajobrazowy „Dolina Słupii” na powierzchni 37.040 ha obejmuje teren wokół środkowego biegu rzeki Słupi, poczynając od okolic Jeziora Jasień na wschodzie, aż po Słupsk na północnym zachodzie. Chroni się tu krajobrazy o charakterze naturalnym z dużą lesistością (72%), znaczną powierzchnią wód i bagien (6%), urozmaiconą rzeźbą terenu od 20 m n.p.m. do 160 m n.p.m., z minimalną siecią osadniczą (16 osób na 1 km²), bez przemysłu i bez głównych traktów komunikacyjnych.

Strefy ochronne (otulina) P.K. „D.Sł.” o łącznej powierzchni 83.170 ha zajmują obszar zlewni środkowej Słupi. Znajduje się tu około 54% powierzchni leśnej, 30% gruntów ornych, 11% użytków zielonych, 2,5% wód i bagien, a reszta to grunty trwale zainwestowane. Użytki (grunty) rolnicze nadają się do uprawy tzw. zdrowej żywności.

Park Krajobrazowy „D.Sł.” wraz ze swą otuliną (strefy ochronne) jest również miejscem koncentracji znacznej liczby zabytków architektury sakralnej i świeckiej, wiejskiej, a także wczesnośredniowiecznych grodzisk słowińskich.

Na obszarze tym łącznie znajduje się 8 rezerwatów przyrodniczych oraz 44 uznane prawnie pomniki przyrody drzewiaste i 8 głazów narzutowych (eratyki) od 7 m do 14 m obwodu.

Deniwelacja terenu waha się tu w granicach od 20 m do 230 m n.p.m.

10 obszarów krajobrazu chronionego na łącznej powierzchni 80.127 ha zawiera w sobie środowiska i krajobrazy nadmorskie, morenowe, leśne, jeziorne, dolin rzecznych itd. 53% powierzchni tych obszarów to grunty leśne, 7% wody, a blisko 40% — użytki rolne. Obok dużego znaczenia tych terenów dla turystyki we wszelkich jej formach, przyszłość ich leży również m.in. w możliwościach produkowania zdrowej żywności.

Walory i zasoby geograficzno-przyrodnicze województwa słupskiego, charakterystyczne dla środowisk Pomorza Środkowego, a skoncentrowane w utworzonej prawnie sieci chronionych obiektów przyrodniczych i krajobrazowych, mają służyć dydaktyce i nauce, ale też i praktycznemu poznaniu poprzez krajoznawstwo i zorganizowaną rekreację (ukierunkowaną) oraz przez racjonalne użytkowanie gospodarcze — leśne, rolnicze, łaskarskie, rybackie, w tym także coraz bardziej konieczną produkcję tzw. „zdrowej żywności”.

Tak więc ochrona przyrody staje się pomostem do poznania, a dalej do prawidłowego użytkowania naturalnych walorów i zasobów.

WOJEWÓDZTWO SŁUPSKIE

OBSZARY OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU

LEGENDA

- MIASTA
- DROGI GŁÓWNE
- DROGI DRUGORZĘDNE
- RZĘKI
- JEZIORA
- LASY
- REZERWAT PRZYRODY
- SŁOWIŃSKI PARK NARODOWY
- PARK KRAJOBRAZOWY „DOLINA SŁUPI”
- STEFY OCHRONNE
- OBSZARY KRAJOBRAZU CHRONIONEGO

Wykonał: Andrzej Grzybowski

Zeichenerklärung

- Städte
- Hauptstraßen
- Nebenstraßen
- Flüße
- Seen
- Wälder
- Naturreserveate
- Slowinische Nationalpark
- Landschaftspark „DOLINA SŁUPI”
- Schutzzone
- Landschaftsschutzgebiete

WOJEWODSCHAFT SŁUPSK — GEBIET DES NATUR — UND LANDSCHAFT — SCHUTZES

Die Wojewodschaft Słupsk liegt im östlichen Teil Mittelpommerns. Die 85 km lange nördliche Grenze bildet die Ostseeküste vorwiegend mit Dünen, aber kurze Küstenabschnitte haben Kliffcharakter. Charakteristisch sind die krypto-depressiven und großen Küstenseen: Sarbsko, Łebsko, Gardno, Modła, Wicko.

Südlich des sandigen Dünenstreifens und der zahlreichen Küstenseen erstrecken sich wie ein Breitenkreis die Torfmoore und weiter die Oberflächenmoränen sowie deutliche in ihrer Form Stirnmoänen. Auf dem Gebiet der Seenplatte treten zahlreiche von Seen ausgefüllte Rinnen sowie Lobelieseen auf. Das Gebiet der Wojewodschaft wird durch Täler der Flüsse – Łeba, Łupawa, Słupia, Wieprza, Brda, Gwda mit ihren Nebenflüssen – abwechslungsreich gestaltet. Das Landschaftsgebiet bildet eine Mosaik von Moränenerhebungen bis 230 m über dem Meeresspiegel, Talschluchten, Tälern, Tiefebene, durchweht mit Bewaldung, deren Hauptbestandteil Nadelwälder mit Übergewicht von Kiefern, daneben Misch- und Laubwälder mit Buchen und Eichen sind. Die Bewaldung beträgt hier 41% der ganzen Wojewodschaftsfläche, auf deren südlichem Teil Nadelholzbestand und nördlichen sowie mittleren Teil Laubholzbestand (buczyna pomorska — Pommerscher Buchenhain) herrscht.

Die am 1. Juni 1975 gegründete Wojewodschaft Słupsk umfaßt eine Fläche von 7.453 km² (2,38% des gesamten Territoriums Polens) und wird von fast 400.000 Einwohnern bewohnt (ca 1% der Bevölkerung Polens). Die Bevölkerungsdichte beträgt ca 50 Personen auf 1 km² (in Polen durchschnittlich über 110 Per./1 km²). Fast die Hälfte der Bevölkerung sind Bewohner der 11 Städte.

So eine niedrige Bevölkerungsdichte und Verstädterung, wenig Industrie (außer in Slupsk und Łębork) sowie die Bewaldung des Gebiets beeinflusst das Landschaftsbild, das sich dem Naturstand und örtlich sogar dem ursprünglichen Zustand nähert.

Im geographischen System nach Prof. Jerzy Kondracki (1978) liegt die Wojewodschaft Slupsk in 11 Mesoregionen der Küste parallel verlaufend und nimmt Teile der zwei Subprovinzen ein: Pobrzeża Południowobałtyckie und Pojezierza Południowobałtyckie.

Die Natureigenschaften Mittelpommerns, also auch der Wojewodschaft Slupsk, kommen am besten in den sich unter Naturschutz befindenden Naturobjekten zum Ausdruck, die hier in allen möglichen Formen auftreten, wie Nationalpark, Reservate, Naturdenkmäler und große Naturschutzlandschaftsgebiete.

Am 1. Januar 1967 wurde auf dem 18.247 ha großen Gebiet der Ostseedünenküste rundum der Seen Łebsko und Gardno der Slovinszische Nationalpark gegründet, der alle Merkmale der Biozönose, wie Wanderdünen, Küstenwälder, Moorgebiete und Süßwassergewässer in sich einschließt.

38 gesetzlich anerkannte Naturschutzgebiete umfassen insgesamt eine Fläche von 2.802,34 ha (ca 0,4% der Fläche der Wojewodschaft), wovon 15 Waldreservate (1.697,11 ha), 6 Torfmoore (570,45 ha), 1 floristisches (24,49 ha), 10 Wasserschutzgebiete (darunter 9 Lobelieseen — 264,04 ha), 1 Steppenreservat (3,70 ha), 1 Landschaftsreservat (6,95 ha), 4 ornitologische Reservate (235,60 ha) bilden. (Reservatkategorien nach Teilung von Prof. Zygmunt Czubiński — 1965).

210 einzelne Bäume, 50 Baumgruppen, 6 Alleen, 35 Findlinge (besonders auf dem Gebiet der Stirnmoräne), 1 Eibegruppe wurden als Naturdenkmäler gesetzlich anerkannt.

1990 wurde gesetzlich der Schutz von 32 Brutstätten einiger geschützten Vögel, u.a. 5 Brutstellen des Seeadlers, 5 — des Schreiadlers, 7 — Uhus und 15 des schwarzen Storchs festgesetzt.

Der am 8. Dezember 1981 festgesetzte Schutz der Landschaft umfaßt insgesamt eine Fläche von 200.337 ha, was 26,9% der ganzen Fläche der Wojewodschaft Slupsk beträgt. Dazu gehören:

Der Landschaftspark „Dolina Slupi“ mit 37.040 ha umfaßt das Gebiet am mittleren Lauf der Slupia von dem See Jasień im Osten bis nord-westlich nach Slupsk. Unter Schutz befinden sich hier Landschaften von natürlichen Merkmalen mit großer Bewaldung (72%), wesentlicher Wasser — und Sumpfflächen (6%), mannigfaltig gestalteten Geländebeschaffenheit von 20 m bis 160 m über dem Meeresspiegel, minimalen Siedlungsnetz (16 Pers/1 km²), ohne Industrie und Hauptstraßennetz.

Das geschützte Randgebiet des Landschaftsparks „Dolina Slupi“ mit 83.170 ha umfaßt das Flußgebiet der mittleren Slupia. Die Bewaldung beträgt hier 54%, Ackerboden — 30%, Weiden und Wiesen — 11%, Gewässer und Sumpf — 2,5%, der Rest ist bebauter Boden.

Der Ackerboden eignet sich zum Anbau der gesunden Nahrung.

Der Landschaftspark „Dolina Slupi“ samt seinem Randgebiet (Schutzzone) ist auch Mittelpunkt wesentlicher Anzahl von Denkmälern der sakralen und weltlichen Bauwerke sowie ländlicher Architektur und auch frühmittelalterlicher slavischer Bürgwällen.

Auf diesem Gebiet befinden sich insgesamt 8 Naturreservate sowie 44 gesetzlich anerkannte Baumdenkmäler und 8 Findlinge von 7 — 14 m Umfang.

Der Höhenunterschied schwankt zwischen 20 — 230 m über dem Meeresspiegel.

10 Landschaftsschutzgebiete mit 80.127 ha umfassen Küsten-, Moränen-, Wald-, See-, und Flußallandschaften. 53% dieser Fläche bilden Wälder, 7% Gewässer und fast 40% Nutzboden. Neben großer Bedeutung für die Touristik hat dieses Gebiet für die Zukunft gute Aussichten auf die Herstellung von gesunder Nahrung.

Geographische Werte und Naturbestände der Wojewodschaft Slupsk, charakteristisch für Mittelpommern, auf dem gesetzlich gegründeten Schutzgebiet konzentriert, sollen der Didaktik und der Wissenschaft dienen, aber auch der praktischen Erkennbarkeit durch Landeskunde und gelenkte Erholung sowie durch rationale Wirtschafts-, Agrar-, Forst-, Weiden-, und Fischereinutzung, darunter auch Produktion der gesunden Nahrung.

Also der Naturschutz bildet eine Brücke zur Erkennung und weiter zur richtigen Nutzung der natürlichen Werte und Bestände.

Zdjęcia — Fotos

1. Jasień rynnowe jezioro zimą — Jasień Rinnensee im Winter.
2. Kościół w Jasieniu — Kirche in Jasień.
3. Ustka wybrzeże Bałtyku — Ustka Ostseeküste.

Tekst — Józef Cieplik

Fotografie — Czesław Cekała

Opracowanie i wykreślenie mapki — Andrzej Grzybowski

Tłumaczenie — Jadwiga Semrak-Lewandowska

Zarząd Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” i Obszarów Krajobrazu Chronionego Województwa Słupskiego

76-200 Słupsk, ul. Szarych Szeregów nr 14, II p.

tel. 360-08 wewn. 517 i 30-248 wewn. 340.

Wydawca: WOIT Słupsk, ul. Jedności Narodowej 4

tel./fax 243-26

Skład i druk: „Grawipol” Słupsk, ul. Poznańska 42, tel. 236-51